



# Orkiestra dęta - Ustawienie na scenie

[www.orkiestrydete.pl](http://www.orkiestrydete.pl)

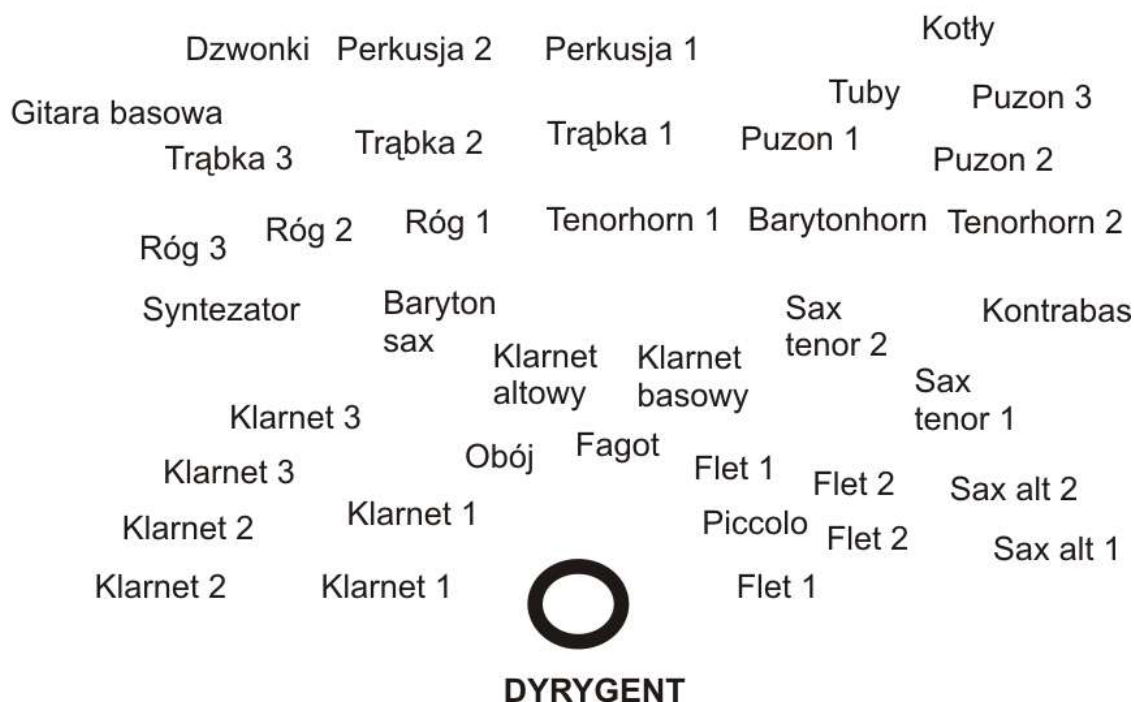
Dlaczego klarnety lepiej usadować z przodu, a tuby z tyłu? Czy flety powinny być po lewej czy po prawej stronie dyrygenta. Czy trąbki lepiej posadzić za waltorniami? Te pytania stawia sobie niejeden dyrygent orkiestry dętej. Zapewne wiele orkiestr ma swoje ulubione schematy poparte doświadczeniem scenicznym oraz posiadanymi muzykami. Przyjrzyjmy się, jak to robią inni i jak to może wyglądać.

## UŁOŻENIE AMERYKAŃSKIE

Autor: Jarosław Wnorowski



## UŁOŻENIE ORKIESTRY DĘTEJ NA SCENIE - AMERYKAŃSKIE



Propozycja ustawienia poszczególnych instrumentów orkiestry dętej, bardzo popularna w USA. Zwróćcie uwagę, że flety znajdują się na wprost oraz po prawej stronie dyrygenta. Dzięki temu dźwięk fletów dociera lepiej do innych sekcji, zwłaszcza trąbek, które zwykle mają melodię oktawę niżej niż flety. Piccolo usytuowano niejako w środku sekcji fletów. Wtedy jego bardzo słyszalna melodia będzie równomiernie docierać do widzów oraz do orkiestry. Klarnety usytuowane są wtedy

po lewej stronie dyrygenta, między fletami a klarnetami znajduje się obój. W pobliżu jest także sekcja basowa drewna tj. klarnet basowy, altowy oraz saksofon barytonowy. Tworzy to niejako pierwszą wyspę basu w sekcji drewna. Po prawej stronie za fletami umieszczone są saksofony altowe. Za nimi, choć bardziej ku środkowi orkiestry znajdziemy saksofony tenorowe. Za nimi z kolei znajduje się sekcja sakshornów (ewentualnie eufonii), po lewej stronie dyrygenta, w sąsiedztwie sakshornów znajdziemy waltornie (miękką blachą). Za nimi po lewej stronie oraz na środku znajdziemy trąbki (pierwszy trębacz zawsze na środkowej linii wzroku z dyrygentem), po prawej stronie, za sakshornami mamy miejsce dla puzonów. Dzięki temu saksofony tenorowe sakshorny i puzony tworzą zgraną i słyszącą siebie sekcję tenorową orkiestry. Za puzonami, lekko na prawo znajdziemy z kolei tuby. Za tubami umiejscowiono kotły, na lewo od nich perkusję pierwszą ((zestaw), obok niej drugą (przeszkadzajki, czynele itp.), zaś w lewej strony dzwonki. Kontrabas znajdowałby się nieco po prawej stronie orkiestry, zaś gitara basowa dla lepszego balansu basu z lewej.

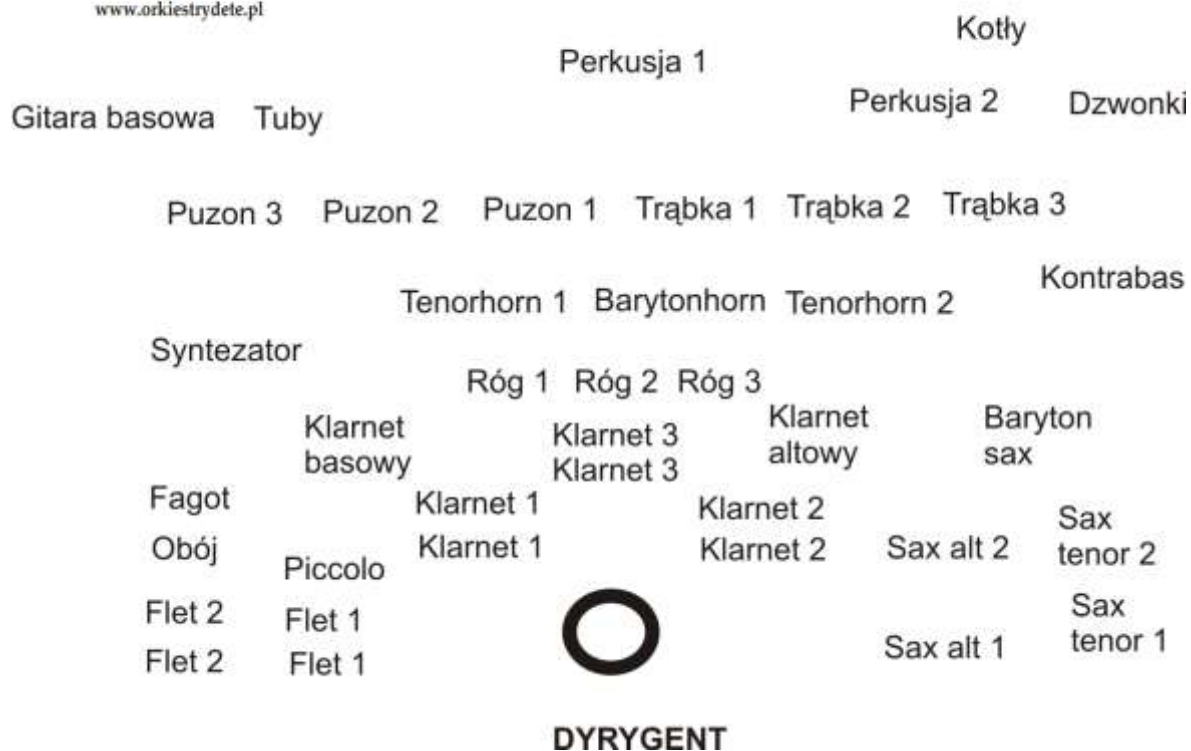
## Ułożenie WYSPOWE

Autor: Jarosław Wnorowski



www.orkiestrydete.pl

### UŁOŻENIE ORKIESTRY DĘTEJ NA SCENIE - WYSPOWE



Oto kolejne, jedno z popularniejszych rozmieszczeń instrumentów w orkiestrze dętej tzw. wyspowe. Pozwala ono dyrygentowi kontrolować poszczególne sekcje oraz ułatwia pokazywanie wejść. Flety, obój i fagot są po lewej stronie blisko siebie, przy czym fagot sąsiaduje z klarnetem basowym. Klarnety z przodu, klarnet altowy bliżej saksofonu barytonowego oraz saksofonów altowych. Saksofony są tu ustawione po prawej stronie dyrygenta. Tuż za klarnetami znajdują się rogi (miękką wysoką blachą), za nimi z kolei sakshorny (lub eufonia), po lewej stronie za nimi są puzony (co ułatwia kontakt słuchowy z sakshornami), zaś po prawej z dala od drewna znajdują się trąbki (jako najgłośniejsze instrumenty w orkiestrze). Za trąbkami oraz za puzonami, po lewej stronie usytuowano tuby (dobrze słyszą wtedy perkusję (zestaw) oraz puzony i trąbki) oraz gitarę basową

(głośny bas, który za bardzo dominowałby z przodu). Na końcu, lecz na linii środkowej wzroku dyrygenta znajduje się perkusja pierwsza (zestaw), obok niej po prawej perkusja 2 (tzw. przeszkadzajki), dzwonki, a z nimi ewentualnie kotły. Kontrabas, jeśli jest, znajduje się tuż za saksofonem barytonowym blisko sakshornów. Zwróćmy układ na równomierne rozłożenie grupy basowej, która jest słyszalna z różnych miejsc orkiestry co zapewnia dobry balans basu.

## Ułożenie KLASYCZNE

### PRZYKŁADOWE ROZMIESZCZENIE ORKIESTRY DĘTEJ NA SCENIE



Też dość popularne ustawienie orkiestry w półkola (kręgi). Po lewej stronie od dyrygenta znajdują się tradycyjnie flety, za nimi saksofony altowe oraz sekcja trąbek, za nimi pierwszy puzon. Sekcja melodyczna dobrze się wtedy słyszy. Na wprost dyrygenta zasiadają oboje, fagoty, saksofony tenorowe, sekcja sakshornów i pozostałe głosy puzonów. Po prawej stronie dyrygenta znajdziemy klarinety, w tym altowy i basowy (tuż koło fagotu), saksofon barytonowy, a za nimi waltornie, tuby i inne instrumenty sekcji basowej. Można, według mnie, dla wzmocnienia słyszalności grupy basowej w towarzystwie trąbek (za drugą i trzecią trąbką) usadowić np. kontrabas (miękki bas) lub gitarę basową (ale naprawdę tylko lekko nagłośniona, nie dominująca, aby nie zachęcać sekcji trąbek do jeszcze głośniejszego grania). Perkusję znajdziemy z tyłu. Dzwonki umiejscowiłbym po lewej stronie tak aby słyszały dobrze flety. Perkusja pomocnicza (czyli np. triangel, duży bęben, tamburyn, kabasa, guiro itp.) – nie pokazana na schemacie, może towarzyszyć drugiej perkusji i być między nią a zestawem (perkusją pierwszą).

Ciekawostki:

1. Używam umownie nazwy drewno na dęte drewniane (uczono mnie zawsze, że drzewo rośnie w lesie, a z lasu wywozi się drewno, z którego można wykonać np. instrumenty muzyczne). Także po niemiecku der Baum to drzewo, a das Holz to drewno. Takiego nazewnictwa używa się w orkiestrach niemieckich. Po angielsku mówimy Wood (także drewno).

2. Blacha to potoczna nazwa na instrumenty dęte blaszane. Po niemiecku to Blech, po angielsku brass.
3. Nazwa orkiestra dęta w różnych językach nie zawsze oznacza to samo. Blasoerchester – to niemiecki odpowiednik naszej klasycznej orkiestry dętej z drewnem, blachą i perkusją. Harmonie lub Harmonieorchester – to popularna nazwa używana w Niderlandach (do niedawna to jeszcze była Holandia ☺), w Belgii oraz krajach francuskojęzycznych, Banda (Banda musicale) – we Włoszech czy Hiszpanii. W Wielkiej Brytanii czy Irlandii popularne jest określenie Wind Band. W Stanach Zjednoczonych odpowiednikiem naszej orkiestry dętej byłby Concert Band (bardziej zaawansowani muzycy, także młodzież) lub Young Band (rzadziej używane określenie, oznaczające orkiestrę dętą młodzieżową, dziecięcą lub mniej doświadczoną). Orkiestry typowo marszowe, robiące pokazy z mażoretkami, rozbudowaną perkusją to Marching Band (zwykle mają bardzo kolorowe stroje i wykonują przepiękne układy musztry). W krajach typu Niderlandy, Belgia, Wielka Brytania wciąż popularne są Brass Bands czyli typowe orkiestry z instrumentami blaszanymi. Niektóre z nich dla wypełnienia góry posiadają w składzie saksofony sopranowe (jakiś wyjątek musi być).

Mam nadzieję, że materiał będzie pomocny.

Jarosław WNOROWSKI – autor, klarnecista, ©All Rights reserved

Prosimy o podawanie źródła w przypadku korzystania z materiału.

Polski Portal Orkiestr Dętych

[www.orkiestrydete.pl](http://www.orkiestrydete.pl)

Zielona Góra, 2 października 2018 oraz 14-16 kwietnia 2020 /nowe teksty/

*(okres walki z pandemią na coś się przydał)*